

Kompas

augustus 2009 nummer 1

nummer 1a

De Bijbel in ons land

nummer 1b

Augustinus

verbindt jongeren

jeugd bond

Gereformeerde Gemeenten

Colofon

Jaargang 1
Nummer 1
Augustus 2009

Werkmateriaal met
verwerkingsmogelijkheden voor
leidinggevend en kinderen van -12
kinderclubs.

Redactie

P.H. Herweijer, *voorzitter*
G.M. de Regt, *eindredactie*
G.J. Eikelboom
H. van der Giessen
M.S.T. Imanse-Van Marion
J. de Jongh
M. Kortleven
D.J. Visser
N.L. van Wijngaarden-Kersten

Abonnementen

Leidinggevend en aangesloten
verenigingen ontvangen *Kompas* gratis.
De ledenboekjes zijn bij de contributie
van de vereniging inbegrepen.
De abonnementsprijs voor
particulieren is € 9,50 per jaar.

Uitgave

Jeugdbond Gereformeerde
Gemeenten
Postbus 79
3440 AB Woerden
T (0348) 489948
W www.jbgg.nl
E info@jbgg.nl

Van de Redactie

Kompas. De nieuwe naam voor het werkmateriaal voor -12 verenigingen. *Kompas* vervangt de vroegere *Mivo* -12. Een vertrouwde naam, waarvan de meeste mensen de betekenis niet kenden. *Mivo* stond voor: 'Meer informatie voor ons'. Dit hopen we ook met de *Kompas* weer waar te maken. De vorm is nieuw en de opbouw is iets gewijzigd. Maar de inhoud blijft vertrouwd. Ook *Kompas* biedt leidinggevend een uitgebreide vertel-schets over een onderwerp uit de bijbelse- of kerkgeschiedenis, met achtergrondinformatie. Nieuw zijn de twee werkbladen: een *Kompas* -10 en een *Kompas* +10. Zo willen we ook verenigingen met jongere kinderen tegemoet komen. Je kunt voor je vereniging het blad kiezen dat het beste aansluit bij je doelgroep.

Dit jaar werkt *Kompas* met een thema: bijbel lezen. De Jeugdbond besteedt dit jaar extra aandacht aan dit onderwerp. Je vindt daarom op alle nummers van deze jaargang ook het logo van het programma 'Filippus'. Alle schetsen belichten een aspect van het bijbel lezen voor kinderen. Dit nummer bevat twee kerkgeschiedenis schetsen. De ene schets gaat over de Bijbel in de Statenvertaling en hoe die tot stand is gekomen. Kinderen gebruiken deze Bijbel thuis, in de kerk, op school en op de jeugdvereniging. Het is goed dat ze weten hoe de Heere het zo heeft bestuurd dat we deze Bijbel mogen hebben. De andere schets gaat over Augustinus. Op een bijzondere manier werd hij ertoe aangespoord om Gods Woord te lezen. Het liet hem niet meer los. Augustinus heeft veel voor de kerk betekend.

We hopen dat je deze nieuwe *Kompas* je een goede handreiking biedt voor het gesprek rond de Bijbel op de vereniging.

Gertrude de Regt

nummer 1a

De Bijbel in ons land

Lezen

Psalm 119: 1-16

Zingen

Psalm 19: 4 en 5
Psalm 25: 2, 4 en 5
Psalm 33: 2 en 3
Psalm 45: 2
Psalm 56: 5
Psalm 65: 1
Psalm 91: 1 en 5
Psalm 103: 9
Psalm 119: 3, 5, 8 en 9
Psalm 130: 3

Kerntekst

Uw woord is een lamp voor mijn voet, en een licht voor mijn pad.
(Psalm 119: 105).

Aanwijzingen voor het gebruik

Het thema van dit kerkgeschiedenisverhaal is best moeilijk. Wanneer je een groep met jonge kinderen hebt, kun je ervoor kiezen de alinea die **vet** gedrukt is, weg te laten. Verder is het fijn als je voorafgaand aan de vertelling onderstaande opdracht laat uitvoeren.

Opdracht vooraf

Laat de kinderen het voorblad in hun Bijbel opzoeken. Daarop staat dat de Bijbel op last van de "Staten-Generaal en volgens het besluit van de synode te Dordrecht getrouwelijk is overgezet". Laat een goede lezer dit stukje voorlezen. Stel de vraag: "Wie weet wat dit betekent?" Wanneer de kinderen hebben gereageerd, kunt u zeggen dat dit te maken heeft met de vertaling van de Bijbel in de Nederlandse taal. Dit gaat over het ontstaan van de Statenvertaling, de Bijbel zoals de kinderen die voor zich hebben. Aansluitend vertelt u het verhaal.

Vertelschets

“Hé daar, aan de kant!” schreeuwt een koetsier naar een jongen die midden op de weg loopt. In volle vaart ratelt de koets voorbij. Dat is al de zoveelste keer vandaag. De koetsen rijden af en aan, van de haven in Dordrecht naar de Grote Kerk. Tientallen deftig geklede mannen hebben de reis naar Dordrecht gemaakt. Velen zijn al een dag eerder aangekomen, want op deze dinsdag begint de Nationale Synode. Uit alle provincies van het land en zelfs uit het buitenland zijn dominees van de Gereformeerde Kerken gekomen. Er zal een belangrijke vergadering gehouden worden. Het is 13 november 1618.

Nadat dominee Balthasar Lydius een preek heeft gehouden, stroomt de Grote Kerk leeg. De mannen die bij deze vergadering moeten zijn, lopen door de Voorstraat naar de Kloveniersdoelen. Maar waarom komen al die mannen naar deze vergadering? Waar praten ze over?

Om dat te begrijpen, moeten we nog verder terug in de tijd.

Wanneer jij vanavond thuiskomt, kun je voordat je gaat slapen, je Bijbel opendoen en een stukje lezen. Zeshonderd jaar geleden was dat nog niet zo. Alleen mensen met een belangrijke taak in de kerk konden de Bijbel lezen. De Bijbel was er alleen maar in de Latijnse taal. Maar de kerkhervormer Maarten Luther was het daar niet mee eens. De Bijbel is toch niet alleen voor geleerde mensen? Ook gewone mensen moeten er in kunnen lezen. De Bijbel kan je immers wijs maken tot zaligheid! De Heere Jezus heeft het Zelf gezegd: *Onderzoekt de Schriften*.

Als Luther ondergedoken zit in de Wartburg, gaat hij aan de slag. Hij gaat een Duitse Bijbel schrijven, omdat het Oude Testament in het Hebreeuws is geschreven en het Nieuwe Testament in het Grieks. En zo is er in 1534 een complete Duitse Bijbel.

Jaren later verschijnt de eerste Bijbel in het Nederlands. Maar deze Bijbel is niet goed vertaald. Marnix van Sint-Aldegonde wil dat er een betere vertaling komt. De Gereformeerde kerken zijn het daarmee eens en besluiten dat de Bijbel inderdaad opnieuw vertaald moet worden. Maar hoe moeten ze dat toch doen? Dáár gaan al die deftige mannen in Dordrecht nu eerst over vergaderen.

“Heere, wij zijn Uw knechten, tot dit Uw werk door U geroepen, in Uw naam bijeengekomen. Van U alleen zijn wij in dit werk geheel afhankelijk.” Zo klinkt het ernstige gebed van dominee Bogerman, de voorzitter van de vergadering. Eerst legt hij uit waarom het belangrijk is dat de Bijbel in het Nederlands vertaald wordt. Dominee Bogerman zegt dat het belangrijk is dat de mensen ook in de Nederlandse taal van de Heere kunnen lezen. Ook kinderen moeten dat doen. In de Psalmen staat dat de jongeling zijn pad zuiver houdt als hij luistert naar Gods Woord. *Uw woord is een lamp voor mijn voet, en een licht voor mijn pad*.

De mannen vinden dat het goed is voor de Nederlandse kerken als er een andere vertaling komt. Maar hoe kan het op de beste manier gebeuren? En wie moeten het eigenlijk gaan doen?

“Mannenbroeders, dan is nu besloten dat de Bijbel in de Nederlandse taal vertaald zal worden.” Alle mannen kijken naar dominee Bogerman. Wat zal hij nog meer zeggen? “De mannen die dit vertaalwerk zullen gaan doen, moeten op de volgende dingen letten. Ze moeten zo eerlijk mogelijk de Hebreeuwse en Griekse tekst vertalen. Alleen als het nodig is, mogen ze er extra woorden bij schrijven. De mannen moeten zoveel mogelijk laten zien waar in de Bijbel dezelfde dingen staan. En als laatste moeten ze moeilijke stukjes in Bijbelteksten uitleggen.” Dankbaar kijken de mannen elkaar aan. Het grote werk zal gaan beginnen. De Heere zal er Zelf voor zorgen dat in Nederland de Bijbel gelezen kan worden! Dat jij erin kunt lezen!

De volgende vergadermiddag wordt besloten wie dit belangrijke werk moeten gaan doen. De voorzitter van die groep dominees wordt dominee Bogerman.

De bedoeling is dat ze over drie maanden aan de slag zullen gaan. Voor die tijd zal de vergadering een brief sturen naar de Staten-Generaal, de regering van de Nederlanden. Zij zullen er voor moeten zorgen dat de dominees die het werk gaan doen een poosje uit hun gemeente weg kunnen. Het is tenslotte een werk dat jaren zal gaan duren. En dat kost veel geld. De regering moet dat maar betalen. Maar ze komen bedrogen uit. In plaats dat de Staten-Generaal direct een besluit neemt, wordt de brief aan de kant gelegd. Ze hebben belangrijker dingen te besluiten. Het land zit midden in het Twaalfjarig Bestand tijdens de oorlog met Spanje. En er is ook te weinig geld. Na drie maanden is er nog geen bericht van de regering. Een jaar later nog niet. Vaak wordt gevraagd of er al een besluit is genomen, maar pas na acht jaar kan er echt begonnen worden met vertalen. Ondertussen zijn twee vertalers al gestorven en worden twee nieuwe aangesteld. Maar nu zal het werk toch echt gaan beginnen!

Het is 13 november 1626. In Leiden zijn drie mannen bij elkaar. Het zijn de mannen die het Oude Testament zullen gaan vertalen. Ondertussen zijn alle vertalers met hun gezin in Leiden komen wonen. Het overleggen met elkaar over het vertaalwerk gaat zo makkelijker. En ook is er in Leiden een universiteit met een grote bibliotheek. Zo kunnen ze veel boeken gebruiken bij het vertalen van de Bijbel. In twee groepjes van drie gaan ze aan de slag. Dominee Bogerman en twee anderen zullen het Oude Testament vertalen. De andere drie doen het Nieuwe Testament.

Iedere keer voor ze aan de slag gaan, bidden ze samen. “Heere, wilt U ons leiden in ons werk en Uw zegen er over geven? Dat het niet onze eigen woorden zullen zijn die we schrijven, maar Uw woorden?”

Ze beginnen met het boek Genesis. Na elf dagen is het eerste hoofdstuk klaar en bespreken ze het met elkaar. Al snel merken ze dat het niet zo handig is om samen één hoofdstuk te vertalen. Nee, het is beter om ieder Bijbelboek in drie stukken te verdelen. Zo kunnen alle vertalers een deel doen.

Het wordt een zware tijd voor de vertalers. In heel hun leven hebben ze nog niet zó hard moeten werken als nu. Tot diep in de nacht gaat het werk door. Er is haast bij! Het Nederlandse volk moet in de Bijbel kunnen lezen. Maar het moet ook goed gebeuren. Het is immers Gods Woord. Daarom gaat er geen dag voorbij, zonder dat ze bidden om de leiding van Gods Geest.

Er gaan jaren voorbij. Verschillende vertalers sterven en nieuwe worden aangesteld. Maar het werk gaat door. De Heere zorgt er Zelf voor dat in Nederland de Bijbel gelezen kan worden! Dat jij erin kunt lezen!

Na ongeveer zeven jaar is het zover! De Bijbel is helemaal vertaald. Maar toch kan hij nog niet worden gedrukt. Er moet nog een belangrijk werk worden gedaan. Eerst moet alles nog eens worden doorgelezen of het goed is vertaald. De mannen die dit werk gaan doen, heten 'herzieners'. Ze gaan aan de slag. Toch lijkt het erop dat het voorlopig niet zal lukken...

Het is heel vroeg in de morgen. De zon is nog niet op. Het is nog stil op straat. Nee, toch niet. Hoor eens, daar ratelt een platte wagen door de straatjes van Leiden. Wat ligt er op die wagen? Als je goed kijkt, zie je dat er allemaal lichamen op liggen. Maar wie rijdt daar nu in het donker met een kar vol lichamen?

Het is 1635. In Nederland heerst een vreselijke ziekte. De pest. Ook in Leiden zijn veel mensen ziek. En wat nog erger is, heel veel mensen sterven. De herzieners vergaderen vlakbij een begraafplaats. Er worden soms wel honderd mensen op een dag begraven. In iedere straat zijn huizen waarin mensen de pest hebben. Er is geen gezin dat geen familie of bekenden heeft die gestorven zijn. Ook in de straat waar de herzieners werken, sterven mensen. Zou hún huis vrij blijven van de pest? Zullen zij door de Heere gespaard worden? Een poosje geleden hebben ze een brief naar de Staten-Generaal gestuurd. Ze hebben gevraagd of ze met hun gezinnen naar Utrecht mogen verhuizen. In die stad heerst de pest niet. Maar er is nog steeds geen antwoord gekomen...

Kijk, daar knielen de mannen neer op de grond. Ernstig klinkt een stem: "Heere, in Uw Naam doen wij dit belangrijke werk. Maar wij weten niet wat we moeten doen. In deze stad blijven, waar de pest heerst, of verhuizen naar Utrecht. Maar daar hebben we nog geen toestemming voor. Heere, mogen we een keus doen naar Uw wil en wilt U daar Uw zegen over geven?"

Na het gebed blijft het stil. De mannen kijken elkaar aan. Eén van hen begint te spreken: "Ik geloof dat het Gods wil is dat we hier in Leiden blijven om het werk af te maken." De anderen knikken. Zo voelen ze het allemaal. En zo wordt het werk in Leiden voortgezet. En de Heere zegent hen. Alle herzieners met hun gezinnen blijven leven. Alleen dominee Polyander wordt ziek, maar de Heere geneest hem.

Het is 17 september 1637. In de vergaderzaal van de Staten-Generaal is het stil. Iedereen kijkt naar de drie mannen voorin. Het zijn drie predikanten. Dominee Bogerman is er niet bij. Zes dagen geleden is hij gestorven. Het vertaalwerk mocht hij van de Heere nog afmaken, maar zijn leven op aarde is nu voorbij.

Eén van de predikanten draagt een dik boek. Het is ingebonden in mooi paars fluweel. Voorop staan gouden letters. Het is de eerste druk van de Statenbijbel. Eerbiedig overhandigt hij de Bijbel aan de voorzitter van de Staten Generaal. Diep in de harten van de mannen in die zaal is een stille lofzang: De lofzang klimt uit Sions zalen, tot U met stil ontzag.

Wat een wonder dat die Bijbel in jouw huis is. Misschien heb je Gods Woord zelfs op je nachtkastje liggen. Het duurde lang voordat de Bijbel in onze taal vertaald was. Allerlei dingen zaten tegen. Maar de Heere zorgde er Zelf voor dat de Bijbel in het Nederlands werd vertaald. Weet je waarom? Zodat jij erin kunt lezen! Zodat jij met Zijn Woord bezig kunt zijn. Het is bijzonder en fijn dat je een Bijbel hebt en erin leest. Maar het gaat er vooral om dat je Gods Woord in je hart bij je draagt. Hij wil het gebruiken opdat je de Heere Jezus mag leren kennen. En ook steeds beter mag leren kennen. Lees erin! Zoek erin! De Bijbel is ook voor kinderen. *Uw woord is een lamp voor mijn voet, en een licht voor mijn pad.* Dat geldt nog steeds!

Achtergrondinformatie

Eerdere vertalingen en aanleiding tot een Nederlandse vertaling uit de grondtalen

De eerste complete vertaling van de Bijbel in het Nederlands, verscheen in 1534 naar aanleiding van de Duitse vertaling door Maarten Luther. Deze was gedrukt door Jacob van Liesveld.

De meest bekende vertaling vóór de Statenvertaling is de zogenaamde Deux Aes-vertaling uit 1562. Marnix van Sint Aldegonde vindt het echter een slechte vertaling. Er moet een nieuwe komen. In het Nederlands vertaald vanuit de grondtalen Hebreeuws en Grieks. Marnix van Sint Aldegonde wordt aangesteld als vertaler, maar hij sterft in 1598. Zijn werk wordt door twee vertalers voortgezet. Tijdens de Particuliere Synode van Noord-Holland in 1607 wordt vastgesteld dat er meer vertalers moeten komen, maar die mogen alleen door de Nationale Synode worden aangesteld. De volgende Nationale Synode is die van Dordrecht in 1618-1619.

De Nationale Synode

Deze Nationale Synode is in Dordrecht gehouden van dinsdag 13 november 1618 tot woensdag 29 mei 1619. Uit de verschillende provincies van de Nederlanden kwamen afgevaardigden, maar ook uit Gereformeerde kerken uit het buitenland. Twee belangrijke onderdelen van deze Nationale Synode waren de leer van de Remonstranten en de vertaling van de Bijbel in het Nederlands.

Het vertaalprincipe

Tijdens de vergaderingen wordt vastgesteld dat een vertaling in het Nederlands noodzakelijk is, maar ook spoedig en snel gerealiseerd moet worden. Er wordt besloten dat men niet een reeds-bestaande vertaling opnieuw gaat vertalen, maar dat het moet gebeuren vanuit de grondtalen van het Oude (Hebreeuws) en Nieuwe Testament (Grieks). Er werden duidelijke afspraken gemaakt over het woordgebruik en keuzes die gemaakt moesten worden. >>

Verder werden vier richtlijnen meegegeven.

Acta, Dordtse Synode, Achtste zitting, d.d. 20 november 1618:

- I. Dat zij altijd bij den oorspronkelijken tekst zorgvuldiglijk blijven, en de manier van spreken der oorspronkelijke talen zoo veel de duidelijkheid en eigenschap der Nederlandsche spraken [= taal, manier van zeggen] kan toelaten, behouden. Maar, indien ergens een Hebreeuwsche of Grieksche wijze van spreken voorviel, die harder [= moeilijker] ware, dan dat ze wel in den tekst gehouden zal kunnen worden, dat zij deze aan den kant naarstiglijk aantekenen. [Dus: Griekse of Hebreeuwse zegswijzen die bij letterlijke vertaling in het Nederlands te veel problemen zouden opleveren, moesten wel letterlijk vertaald in de kanttekeningen worden opgenomen.]
- II. Dat zij, om den zin van den tekst, die niet ten volle uitgedrukt is, te vervullen, zoo weinig woorden daarbij doen als mogelijk is, en deze in den tekst met eene andere letter, en tusschen haakjes besluiten [= insluiten, dus: tussen haakjes zetten], opdat ze van de woorden van den tekst mogen [= kunnen] onderscheiden worden.
- III. Dat zij voor ieder boek en hoofdstuk een korten en duidelijken inhoud stellen, en alleszins [= steeds] aan den kant de gelijkluidende plaatsen der H. Schriftuur aantekenen.
- IV. Dat zij eenige korte verklaringen er bij voegen, waarmede reden gegeven wordt van de overzetting in de duistere plaatsen; maar de waarnemingen der leerpunten daar bij voegen, is geoordeeld noch noodig, noch raadzaam te zijn." De vertalers moesten dus aangeven waarom ze bij moeilijke teksten voor een bepaalde vertaling hadden gekozen. Het toevoegen van opmerkingen met betrekking tot de leer werd niet nodig en ook niet raadzaam geacht.

De vertalers

Dominee Johannes Bogerman riep de vergadering op om mannen te kiezen die geleerd waren (bijvoorbeeld bekwaam theologen en talenkenners), maar ook een vrome en heilige levenswandel hadden. Er werden voor beide Testamenten afzonderlijk vertalers en revisoren (herzieners) aangesteld. Zij moesten allen in dezelfde academiestad gaan wonen. Bogerman werd aangesteld als vertaler voor het Oude Testament. Dominee Johannes Polyander werd aangesteld als herziener voor het Oude Testament.

Vertraging door Staten Generaal

De bedoeling was om drie maanden na de Nationale Synode met het werk te begin-

nen. Er werd een verzoek geschreven naar de Staten-Generaal om bekrachtiging van genomen besluiten. Tevens werd verwacht dat de Staten de kosten op zich zouden nemen voor het vertaalwerk. Het duurde echter tot 1626 voordat de Staten-Generaal het besluit bekrachtigde en de vertalers aan het werk konden. De Nederlanden zaten krap bij kas en er was in de eerste jaren geen geld voor subsidie voor de vertalers. Ook zat het land midden in het Twaalfjarig Bestand tijdens de Tachtigjarige Oorlog.

Het vertaalproces

In twee groepen werd in Leiden gewerkt aan de vertaling. Alle vertalers woonden met hun gezin in Leiden. Ze konden gebruik

maken van de boeken in de universiteitsbibliotheek. Nadat de vertalingen van beide Testamenten af waren, gingen de herzieners aan de slag. Tijdens die herziening brak in Leiden de pest uit. Er wordt geschat dat er tussen de 15000 en 20000 mensen stierven (ongeveer de helft van het aantal inwoners). De herzieners hadden een verzoek aan de Staten-Generaal gericht om naar Utrecht te verhuizen, maar kregen geen antwoord. In afhankelijkheid van God hebben ze besloten in Leiden te blijven. Allen bleven gespaard, alleen Polyander kreeg de pest, maar hij genas.

De invoering

Op 17 september 1637 werd het eerste gedrukte exemplaar van de Nederlandse Statenvertaling aangeboden door drie predikanten aan de Staten-Generaal. In de meeste plaatsen in het land werkten overheid en kerk samen om de Statenbijbel ingevoerd te krijgen. In eerste instantie mocht de Bijbel alleen in Leiden gedrukt worden. Tot in 1951 is de Statenvertaling in de Calvinistische kerken de algemeen aanvaarde Bijbelvertaling gebleven. Daarna zijn verschillende kerkgenootschappen overgegaan op andere vertalingen.

Antwoorden bij de werkbladen

WEEET JE HET NOG?

1.	Dordrecht	T
2.	De Grote Kerk	T
3.	De Nationale Synode	L
4.	Over de vertaling van de Bijbel in het Nederlands	IJ
5.	Hebreeuws	B
6.	Grieks	E
7.	De regering, de Staten-Generaal	E
8.	Leiden	N
9.	De pest	S
10.	Paars fluweel met gouden letters	A
11.	Bogerman	B

Het woord dat je van de letters kunt maken, is: STATENBIJBEL

Om over te praten -10

1. a. Thuis (als gezin), op school, in de kerk ('s zondags, op de club of zondagsschool).
b. Hier kunnen verschillende antwoorden op gegeven worden. Er zullen kinderen zijn die hem ergens hebben liggen waar ze hem bijvoorbeeld 's zondags zo kunnen pakken. Er zullen ook kinderen zijn die hem vlak naast hun bed hebben liggen. Misschien zijn er kinderen die hem beneden hebben liggen, omdat ze tijdens het Bijbellesen aan tafel mee lezen.
- c. Er zullen kinderen zijn die hem alleen 's zondags gebruiken, of bijvoorbeeld op de club of zondagsschool. Kinderen die hem naast hun bed hebben liggen, lezen er misschien 's avonds en 's morgens een stukje uit.

Er kunnen ook kinderen zijn die misschien meerdere Bijbels hebben: één voor het gezamenlijk lezen beneden en één bij hun bed.

Stimuleer het gesprek over Bijbellezen. Vraag door. Waarom gebruik je hem alleen voor de kerk? Waarom vind jij het fijn om aan tafel mee te lezen?

- d. Het is de bedoeling dat je erin leest. Maar lezen is niet genoeg. Je moet de Bijbel onderzoeken. Als je iets leest, nog eens een keertje overlezen. Erover nadenken. De Heere geeft jou Zijn Woord opdat je Hem (beter) mag leren kennen. Dat je zult leren hoe je Hem mag dienen en volgen.
2.
 - a. Hier zullen verschillende antwoorden op komen. De kinderen zullen zeggen dat ze vooral de verhalen goed begrijpen (geschiedenissen uit het Oude Testament, Evangeliën, Handelingen). Misschien zijn er kinderen die de Psalmen goed kunnen begrijpen.
 - b. Als ze andere dingen uit de Bijbel horen dan die bij vraag a genoemd worden. Denk aan verschillende boeken van profeten, of de zendbrieven uit het Nieuwe Testament.
 - c. Waarschijnlijk zullen er kinderen zijn die er dan met hun ouders over praten. Misschien zijn er ouders die 's avonds bij het naar bed gaan samen met hun kind lezen. Geef aan dat het positief is dat ze naar hun ouders gaan. Misschien zijn er ook kinderen die zeggen dat ze bidden als ze het moeilijk vinden. Of die sowieso bij het Bijbellezen bidden. Geef aan dat de Heere Zijn Woord ook juist voor kinderen wil zegenen, opdat ze Hem jong leren vrezen.
 - d. Er zullen vast kinderen zijn die 's avonds aan de hand van een dagboekje uit de Bijbel lezen.
3.
 - a. Kinderen kunnen uit vers 5 noemen dat je je pad zuiver kunt houden als je het richt naar het heilig blad, Gods Woord. Het gaat ook over het spoor van Gods geboden. In vers 8 gaat het over het bepeinzen van Gods wet, het onderzoeken van Gods bevelen en over het niet vergeten van Gods Woord. In vers 9 gaat het over het bewaren van Gods woorden en over de wonderen die zich in Gods wet openbaren.
 - b. De Heilige Geest.

Om over te praten +10

1.
 - a. Hier kunnen verschillende antwoorden op gegeven worden. Er zullen kinderen zijn die hem ergens hebben liggen waar ze hem bijvoorbeeld 's zondags zo kunnen pakken. Er zullen ook kinderen zijn die hem vlak naast hun bed hebben liggen, omdat ze hem gebruiken om in te lezen voor het naar bed gaan, of 's morgens als ze wakker worden. Misschien zijn er kinderen die hem beneden hebben liggen, omdat ze tijdens het Bijbellezen aan tafel mee lezen.
 - b. Er zullen kinderen zijn die hem alleen 's zondags gebruiken, of bijvoorbeeld op de club of zondagsschool. Kinderen die hem naast hun bed hebben liggen, lezen er misschien 's avonds en 's morgens een stukje uit. Er kunnen ook kinderen zijn die misschien meerdere Bijbels hebben: één voor het gezamenlijk lezen bene-

den en één bij hun bed.

Stimuleer het gesprek over Bijbellezen. Vraag door. Waarom gebruik je hem alleen voor de kerk? Waarom vind jij het fijn om aan tafel mee te lezen? Wat vinden jouw ouders?

- c. Je kunt hier verschillende antwoorden op verwachten. Ook moeilijke. Misschien zijn er kinderen die aangeven dat de Bijbel te moeilijk is, dat ze er toch niets van snappen, dat ouders alleen aan tafel eruit lezen, e.d. Reageer begripvol, maar probeer ook een andere richting aan te geven. Gebruik daarvoor antwoorden van andere kinderen. Want er zullen er ook zijn die vertellen dat de Heere in Zijn Woord te vinden is. Dat Hij wil dat je met Zijn Woord bezig bent.
2.
 - a. Wanneer kinderen alleen zeggen: "Je moet eerbiedig zijn", stop dan niet met deze vraag. Bespreek ook de volgende aandachtspunten. Wanneer je in de Bijbel gaat lezen, moet je bidden om de leiding van de Heilige Geest. Concentreer je, laat je niet afleiden door andere dingen. Doe geen andere dingen tussendoor, maar wees betrokken op Gods Woord.
 - b. Hier zullen verschillende antwoorden op komen. De kinderen zullen zeggen dat ze vooral de verhalen goed begrijpen (geschiedenissen uit het Oude Testament, Evangeliën, Handelingen, en dergelijke). Misschien zijn er kinderen die de Psalmen goed kunnen begrijpen.
 - c. Als ze andere dingen uit de Bijbel horen dan die bij vraag a genoemd worden. Denk aan verschillende boeken van profeten, of de zendbrieven uit het Nieuwe Testament.
 - d. Waarschijnlijk zullen er kinderen zijn die er dan met hun ouders over praten. Misschien zijn er ouders die 's avonds bij het naar bed gaan samen met hun kind lezen. Geef aan dat het positief is dat ze naar hun ouders gaan. Misschien zijn er ook kinderen die zeggen dat ze bidden als ze het moeilijk vinden. Of die sowieso bij het Bijbellezen bidden. Geef aan dat de Heere Zijn Woord ook juist voor kinderen wil zegenen, opdat ze Hem jong leren vrezen.
3.
 - a. Kinderen kunnen vers 1 tot en met 10 noemen.
 - b. De Heere wil het lezen en zoeken in Zijn Woord zegenen. Het kan je wijs maken tot zaligheid. Je kunt de Heere Jezus vinden in de Bijbel. Wanneer je Hem jong leert dienen en volgen, zal dat je voor veel zonden bewaren.
 - c. Daar bid je of de Heere Zijn Woord wil zegenen zodat je in Zijn wegen en paden zult wandelen. Dat kun je praktisch zien in het leven van iedere dag. Ook zie je hierin het werk van de Heilige Geest, over het onderwijzen wat het geloof betreft. Om je te leiden in Gods wegen.

VERTAALPUZZEL

Het antwoord van de -10 puzzel is:

Uw Woord is een lamp voor mijn voet en een licht op mijn pad.

Het antwoord van de +10-puzzel is:

Na de Nationale Synode van 1618-1619 verscheen de eerste Statenbijbel in 1637!

nummer 1b

Augustinus

Zingen

Psalm 25: 3 en 4

Psalm 38: 22

Psalm 73: 13 en 14

Psalm 86: 3

Psalm 107: 6, 8 en 10

Psalm 116: 2 en 3

Psalm 142: 1

Psalm 143: 1

Gebed des Heeren: 10

Lezen

Jesaja 55 : 6-13 (of 11)

Kerntekst

Alzo zal Mijn Woord, dat uit Mijn mond uitgaat, ook zijn, het zal niet ledig tot Mij wederkeren, maar het zal doen, wat Mij behaagt, en het zal voorspoedig zijn in hetgeen, waartoe Ik het zende. (Jesaja 55 : 11).

Vertelschets

Moeder Monica is helemaal alleen thuis. Ze zit aan tafel in haar kleine huisje in Carthago. Ze denkt aan Augustinus, haar zoon. Als je goed naar haar kijkt, zie je dat ze tranen in haar ogen heeft. Ze heeft gehuild. Wat is er aan de hand? Waarover heeft ze verdriet? Ze denkt aan Augustinus, haar enige zoon. Wat moet er toch van hem terechtkomen? Haar Augustinus... ja, waar zou hij zijn? Plotseling hoort ze een deur slaan. O, gelukkig, daar is hij! "Hallo Augustinus, fijn dat je er weer bent! Waar ben je toch geweest?" vraagt Monica. Snel probeert ze haar tranen weg te vegen. Ze krijgt geen antwoord. Ze hoort alleen een gemopper en voetstappen die weer verdwijnen. "Gaaf hij nu weer weg?" denkt Monica. Augustinus is altijd weg. Bijna nooit is hij thuis. Als hij uit school komt, gaat hij er meteen weer met zijn vrienden vandoor. Hij is zo hard en zo wild. Het lijkt wel of hij het liefst weg is bij zijn moeder. Maar moet Monica dáár dan zo om huilen? Ja, het doet haar verdriet. Maar... er is nog meer! Ze hoort dat haar zoon allerlei slechte

dingen uithaalt. In het dorpje Thagaste, waar ze wonen, staat hij bekend om zijn kattenkwaad en brutaliteit. Iedereen in het dorp heeft het over haar zoon. Iedereen weet dat hij zo'n brutale, onverschillige jongen is. Dan heeft hij weer gevochten, dan weer gestolen. Iedere dag is er wel iets. En als ze er wat van zegt, luistert hij niet. Hij gaat er gewoon mee door. Het lijkt erop dat hij er zelfs trots op is dat hij zo'n naam in het dorp heeft. En dat doet moeder Monica nog het meest verdriet. Daarover huilt ze vaak als ze alleen is. Haar man, Patricius, doet er niet zo moeilijk over. Hij lacht er om. "Ach joh," zegt hij dan, "er zit gewoon een hoop ondeugd in die jongen. Laat hem toch, het hoort bij zo'n ondernemende jongen!" Vader Patricius was vroeger zelf ook zo. En als moeder Monica dan uit wil leggen dat het haar zo'n verdriet doet, dat het zonde is, dan wordt vader Patricius boos! Hij houdt niet van die vrome praat. Hij is een heiden. Hij denkt niet aan sterven. Hij moet niets hebben van het christendom! Ook Augustinus houdt er niet van als zijn moeder uit de Bijbel wil vertellen. Hij vindt al die verhalen maar saai. Hij lacht om zijn moeder die steeds weer over zonde praat! Hij is veel liever buiten met zijn vrienden! Moeder Monica heeft daar veel verdriet om. Ze is alleen met haar verdriet. Maar gelukkig kan ze wel met de Heere over Augustinus praten. Wat kan ze beter doen dan bidden? Bidden voor het behoud van haar zoon...

Leren kan Augustinus goed. Hij probeert de beste cijfers te halen. Hij is eerezuchtig. Als hij de school in Carthago doorlopen heeft, gaat hij naar de hogeschool in Carthago. Daar heeft hij veel plezier. Eten, drinken en vrolijk zijn! Hij denkt niet aan zijn moeder. Of toch... ja, soms ziet hij ineens haar verdrietige gezicht weer voor zich. Maar daar wil hij liever niet aan denken! Hij probeert die nare gedachten kwijt te raken door hard te werken, door feest te vieren. Hij geniet van het leven! Maar als zijn vader plotseling sterft, schrikt Augustinus. Even heeft hij geen plezier meer in de zonde. Maar ook nu duwt hij dat verdriet weg. Hij wil plezier hebben en beroemd worden.

Hij wordt leraar in de welsprekendheid. Hij heeft veel vrienden, een vrouw waar hij mee samen woont, een zoon, roem en eer! En toch... toch is hij niet gelukkig. Ergens diep van binnen voelt hij zich onrustig. Waarom is er toch steeds die knagende onrust in zijn hart? Dan denkt hij vaak aan zijn moeder die nu bij hem in Carthago woont. Elke keer valt het hem weer op: zij vindt rust bij God. Ze heeft hem ook een Bijbel gegeven, maar wat is dat boek hem tegengevallen. Het kan hem niet boeien. Hij vindt het saai geschreven. Hij kan beter naar Rome gaan! Misschien vindt hij daar antwoorden op zijn vragen. Intussen gaat zijn vrouw bij hem weg. Hij is nu alleen. In Rome zal hij ver bij zijn moeder vandaan zijn, die hem steeds maar blijft waarschuwen. Hij kan daar zo slecht tegen! Als Augustinus aan zijn moeder vertelt dat hij naar Rome wil, schrikt ze geweldig! Naar Rome? "Doe het toch niet," zegt ze. "Blijf alsjeblieft hier! En als je toch gaat, ga ik mee." Maar dat wil Augustinus niet! Hij wil juist zonder zijn moeder naar Rome. "Dan ga ik niet," zegt hij. "Ik zal hier in Carthago blijven." Wat is zijn moeder opgelucht! Ze moet er niet aan denken dat haar zoon naar het goddeloze Rome zal gaan.

Maar dan... midden in de nacht loopt er iemand in de richting van de haven. Het is Augustinus. Stilletjes heeft hij een paar spullen bij elkaar gepakt en het huis van zijn moeder verlaten. Hij gaat toch naar Rome! Zonder dat zijn moeder het weet. Van binnen voelt hij weer die onrust, maar die duwt hij ver weg... Niet denken nu! Zo snel

mogelijk naar Rome! Maar moeder Monica heeft gelijk door dat haar zoon weg is. Ze weet ook waar hij naar toe gegaan is. Ze gaat hem snel achterna. Daar staat ze, op het strand van Carthago... Zou het schip er nog zijn? Misschien kan ze nog mee. Ze tuurt over de golven van de Middellandse Zee. Tranen rollen over haar gezicht. Heel in de verte ziet ze het schip gaan... Is ze hem nu kwijt? Verdrietig gaat ze terug naar huis. Wat kan moeder Monica anders doen dan bidden? Bidden voor het behoud van haar zoon...

In Rome gaat het heel anders dan Augustinus zich had voorgesteld. Hij geeft lessen, maar de studenten betalen niet. Wat valt het tegen! Hij had verwacht hier in Rome gelukkig te worden. Maar ook hier knaagt er een onrust in hem. Raakt hij die dan nooit kwijt? Zal hij dan nooit gelukkig worden? Hij heeft zoveel vragen. Weet niemand daar dan antwoord op? Na een poosje gaat hij naar Milaan, de stad waar de bekende bisschop Ambrosius woont. Deze Ambrosius is beroemd om zijn welsprekendheid. Augustinus wil hem graag eens horen spreken. Al gauw is hij diep onder de indruk van Ambrosius' woorden. Toch kan hij niet breken met de zonde en daarom vindt hij nergens rust. Augustinus pakt nu weer de Bijbel die hij van zijn moeder heeft gekregen en leest in de brieven van Paulus. Maar toch kan hij geen rust vinden, ook niet in de Bijbel. Zijn moeder, die hem achterna is gereisd en nu weer bij hem woont, merkt het. Ze gaat bij bisschop Ambrosius op bezoek en vertelt hem over Augustinus. Ze vertelt hem van haar verdriet, maar ook van haar aanhoudend gebed. Ambrosius merkt, hoe deze moeder met het behoud van haar zoon bezig is. Hij ziet haar nood. Dan zegt hij tegen haar: "Moeder, wees gerust, een kind van zulke gebeden en tranen kan niet verloren gaan!" Zou dat waar zijn? Zou God van haar zoon afweten? Wat kan ze anders doen dan bidden? Bidden of God hem de ware rust wil geven.

Augustinus luistert steeds vaker naar de preken van Ambrosius. Eerst kwam hij alleen maar om te horen hoe mooi hij kan spreken, maar de laatste tijd luistert hij meer naar wát Ambrosius zegt. Het lijkt erop dat Augustinus er nog minder van begrijpt. Zijn vragen worden niet minder. Juist meer. Hoe vaker hij het Woord van God hoort uitleggen, hoe meer hij ziet wat er allemaal fout is gegaan in zijn leven. "O God," zucht hij, "Verlos mij toch van de zonde!" Dan hoort hij opeens een kinderstem die zingt: "Tolle lege, tolle lege!" Hoort hij dat goed? "Neem en lees, neem en lees!" Verbaasd kijkt Augustinus rond. Wie zingt dat? Wat moet hij doen? De Bijbel pakken? De Bijbel lezen? Ja, hij weet het zeker! Deze woorden zijn voor hem bedoeld! Hij gaat snel naar binnen, pakt de Bijbel en slaat hem open bij Romeinen 13. Zijn oog valt op het dertiende vers. Daar leest hij: *Laat ons, als in de dag, eerlijk wandelen; niet in brasserijen en dronkenschappen, niet in slaapkamers en on-tuchtigheden, niet in twist en nijdigheid.* De Heere wil hem hier iets mee zeggen, dat weet hij zeker! Het lijkt er op dat deze woorden juist voor hem in de Bijbel staan! Deze woorden maken diepe indruk op hem. "O Heere," zucht hij, "dat heb ik nu precies allemaal gedaan. Ik heb gedaan wat kwaad was in Uw ogen!" Dan leest hij verder: *Maar doet aan de Heere Jezus Christus, en verzorgt het vlees niet tot begeerlijkheden.* Het is alsof God tot Augustinus zegt: "Verlaat je zonden en kom tot Mij. Bij Mij is redding. Bij Mij is rust!" En dat is het nu juist, waar hij zo naar verlangt! Naar rust! Rust voor zijn ziel! "Heere," bidt hij, "vergeef mij al mijn zonden en geef dat ik rust mag ontvangen in U, in U alleen!" De Heere verhoort zijn gebed. Augustinus ziet niet alleen zijn zonden, maar hij mag ook de genade zien, die er is in de Heere Jezus, de Zaligmaker! Een wonderlijke vrede komt er in zijn hart. Hij mag

geloven dat God hem alle zonden vergeven heeft. De Heere geeft hem rust. Augustinus kan zijn mond hierover niet houden en hij vertelt van het grote wonder aan zijn vrienden en bekenden. En natuurlijk ook aan zijn moeder. Wat is er blijdschap in haar hart! Tweëndertig jaar heeft ze voor hem gebeden en nu heeft God haar gebed verhoord. Een jongen van zulke gebeden kan niet verloren gaan! God heeft haar zoon gered uit de macht van de zonde! Wat een wonder! Wat is God goed! Wat kan moeder Monica nu anders doen dan bidden? Dan God danken voor dit grote wonder?

Het is in het jaar 391. In de grote kerk in Hippo zit een man. Hij luistert naar bisschop Valerius. Het is Augustinus. Na zijn bekering is hij naar Afrika terug gegaan. Dat is nu al weer enkele jaren terug. Hij is met zijn moeder teruggereisd, maar in de havenplaats is zijn moeder gestorven. God heeft haar thuisgehaald in Zijn eeuwige heerlijkheid. Dat weet Augustinus zeker! Hij moet vaak aan zijn moeder denken. Wat heeft ze veel voor hem gebeden! Ineens schrikt hij op. Wat hoort hij de bisschop nu toch zeggen? Alle mensen in de kerk kijken naar hem! "Augustinus moet onze presbyter, onze ouderling zijn!" zegt Valerius. Maar dát wil hij niet! Hij wil een rustig leven hebben. Hij wil de Bijbel onderzoeken en verder studeren. Maar de mensen blijven het roepen. "Augustinus moet onze presbyter zijn!" Dan begrijpt Augustinus dat hij op deze vraag geen nee mag zeggen. Het is de wil van God. De Heere roept hem tot deze taak. Vanaf die tijd verandert er veel in Augustinus leven. Als Valerius sterft, wordt hij bisschop van Hippo. Er breekt een tijd aan van preken, mensen bezoeken en ontvangen, boeken schrijven. Augustinus ziet veel dwalingen en gevaren voor de kerk. Zo zijn er mensen die zeggen dat een mens zelf kan kiezen of hij zondigen wil of niet. Deze mensen noemen zich Pelagianen. Augustinus gaat hier tegenin in zijn brieven, boeken en preken. Telkens weer zegt hij dat de mens in zonden geboren wordt en dat hij alleen uit genade zalig kan worden. Dit was een moeilijke strijd voor Augustinus. Maar God heeft hem hiervoor de wijsheid gegeven. Daar gebruikt de Heere Zijn Woord voor. Augustinus leest dat Woord, studeert in de Bijbel. Hij zoekt naar wat de Heere daarin te zeggen heeft. Niet wat mensen bedenken, maar wat de Heere zegt, is belangrijk. In de strijd tegen alle dwalingen gebruikt Augustinus het zwaard van Gods Woord. Zo alleen kan de kerk staande blijven. Daar wil God Augustinus voor gebruiken. Wat een wonder!

Het is het jaar 430. In Hippo is het al maandenlang onrustig. De Vandalen proberen de stad in te nemen. Maar er wordt dapper teruggevochten. En tijdens deze belegering ligt daar Augustinus op zijn bed. Hij is ziek. Augustinus voelt het; van dit ziekbed zal hij niet meer opstaan. Om zijn bed staan zijn vrienden. Ze bidden voor hem. Ze voelen het ook; hun vriend zal net lang meer bij hen zijn. En dan, terwijl op de muren van de stad gevochten wordt, sterft Augustinus. Zijn werk op aarde is gedaan. Hij mag nu ingaan in de rust die er overblijft voor allen die in Hem, dat is de Heere geloven!

Zou je die rust ook niet zoeken? Hij is te vinden, want de God van Augustinus leeft nog! Zoek daarom de Heere met je hele hart. Roep Hem aan, terwijl Hij nabij is! Heb je de ware Rust nog niet gevonden? Heb je God nog niet gevonden? Weet je niet waar je Hem zoeken moet? Tolle lege! Neem en lees! Lees in je Bijbel; God kan je ogen openen, net als bij Augustinus. Blijf bidden, want God is een Hoorder van het gebed, net als bij moeder Monica. Wie Hem aanroept in de nood, vindt Zijn gunst oneindig groot!

Achtergrondinformatie

Afkomst en jeugd

Augustinus is geboren op 13 november 354 in Thagaste, een plaats in het huidige Algerije. Zijn ouders, vader Patricius en moeder Monica hadden het financieel niet breed. Toch gaven ze hem een zo goed mogelijke opvoeding en lieten hem naar de middelbare school gaan. Zijn vader was een arme landeigenaar die eigenlijk zonder God leefde. Zijn moeder hing het christelijk geloof aan, en voedde Augustinus daarin op. Maar Augustinus zette zich al vroeg af tegen het geloof van zijn moeder. Met zijn onverschillige ruwe leven deed hij haar veel verdriet. Later beschrijft hij zelf deze tijd als 'een tijd vol verdorvenheid'. Als Augustinus zestien jaar is, overlijdt zijn vader.

Student en docent

Op de lagere en middelbare school is Augustinus een goede leerling. Na deze tijd gaat Augustinus in Carthago studeren aan de universiteit. Hij krijgt onderwijs in de vakken rekenkunde, grammatica, sterrenkunde en welsprekendheid (retorica). Hij houdt er een losbandig leven op na. Hij krijgt in die tijd een vriendin waar hij uiteindelijk 13 jaar mee samenwoont en met wie hij op 18 jarige leeftijd een zoon Adeodatus krijgt. In 374 is hij leraar in de retorica (welsprekendheid) te Carthago. Hij komt in aanraking met de leer van de Manicheeërs en sluit zich hierbij aan. Deze sekte leerde een absolute scheiding en strijd tussen het goede en het kwade. Ze verwierpen het Oude Testament, omdat God hierin de Schepper van de aardse materie is. Langs een weg van kennis en ascese (afzondering) probeerden zij de verlossing te verkrijgen. Augustinus is 9 jaar hun toehoorder. Hij blijft echter worstelen met diepe vragen over God, waar ook deze sekte hem geen antwoord op kan geven.

In 383 verhuist hij naar Rome. Zijn moeder gaat hem later achterna. In 384 heeft hij een functie als rector aan het hof in Milaan. Hier komt hij onder invloed van de neoplatonistische filosofie. Deze filosofie leerde hem God op te vatten als het hoogste 'Zijn': volstrekt geestelijk, onveranderlijk en alomtegenwoordig. De onrust en onvrede in zijn leven worden echter steeds groter. Toch kan hij niet breken met zijn zondige leven.

Bekering en doop

Hij komt in deze zelfde tijd ook in aanraking met de bisschop van Milaan, Ambrosius. Eerst is hij alleen geïnteresseerd in de methodische kant van diens uitleg van de Bijbel, maar daarna raakt hij geboeid door de inhoud van de Bijbel. Dit brengt bij hem een omslag in zijn leven teweeg. Hij breekt met de Manicheeërs. In het jaar 386 is Augustinus in zijn tuin van zijn woning in Milaan en hoort hij stemmen van spelende kinderen. Ze zingen: "Tolle lege" ("neem en lees"). Hij interpreteert die stemmen als de stem van God en neemt de Bijbel erbij. Hij slaat deze open bij Romeinen 13: 13 en 14 *Laat ons, als in de dag, eerlijk wandelen, niet in brasserijen en dronkenschappen, niet in slaapkamers en ontuchtigheden, niet in twist en nijdigheid; maar doet aan den Heere Jezus Christus en verzorgt het vlees niet tot begeerlijkheden.* Hij begrijpt dat dit voor hem bedoeld is. Hij voelt zijn schuld en zonde en verlangt naar Gods genade. Deze gebeurtenis zorgt voor een omslag in zijn leven. In 387 wordt Augustinus samen met zijn zoon en nog een vriend door Ambrosius gedoopt. Hierna reist hij naar zijn geboorteplaats terug. Daar wil hij een leven gaan leiden van afzondering, onthouding en gebed. Kort voor de overtocht naar Afrika overlijdt zijn moeder. In 391 wordt hij in Hippo (Noord-Afrika) tot

presbyter (ouderling) en in 395 tot bisschop gekozen. Vanuit deze plaats heeft hij vele geschriften en brieven geschreven die een onmetelijke invloed hebben uitgeoefend op heel de kerk in alle delen van het rijk tot eeuwen na hem.

Augustinus sterft in 430 tijdens de belegering van de stad Hippo door de Vandalen. Na een leven dat vol was van onrust vond hij uiteindelijk rust in Hem: "Want Gij hebt ons geschapen tot U en onrustig is ons hart, totdat het rust vindt in U, o God."

Werk en invloed

Augustinus heeft zijn eigen leven beschreven in de vorm van een gebed. Dit beroemde boek *Belijdenissen* geeft ons veel informatie over het leven en het denken van Augustinus. Uit dit werk leren we Augustinus kennen als een man, die op zoek was naar de waarheid en haar na veel omzwervingen vond. Van de worsteling die daarmee gepaard ging, is dit boek een getuige. Uiteindelijk gaat dit boek niet over

Augustinus maar over God. Alleen in Hem is de ware rust te vinden. Een ander groot werk van Augustinus is het boek *De stad Gods*. Augustinus laat in dit boek zien dat er twee geestelijke rijken zijn. Het ene rijk is de stad Gods. Het andere is de aardse stad (staat); het rijk van de duivel. Deze geschiedbeschouwing heeft ook enorme invloed gehad. Augustinus besteedde verder een groot deel van zijn leven aan het bestrijden van allerlei stromingen, zoals het manicheïsme zie: 'Student en docent', het donatisme en het pelagianisme. Het donatisme leerde dat de kerk alleen uit heiligen moet bestaan en de laatste stroming beweert dat een mens als een onbeschreven blad papier geboren wordt, een vrije wil heeft en in staat is om niet te zondigen, als hij maar wil. Ze verwierpen dus de erfzonde. Augustinus zag hierin een groot gevaar voor de prediking van het Evangelie van Gods vrije genade in Christus. We kunnen stellen dat Augustinus tot de meest invloedrijke denkers van het Westen behoorde.

Antwoorden bij de werkbladen

WEET JE HET NOG? -10

1. Zijn vader heette Patricius en zijn moeder Monica.
2. Thagaste.
3. Een kind van zulke gebeden kan niet verloren gaan.
4. Iemand die veel heeft betekend en veel heeft gedaan voor de leer in de kerk. Hij is een leraar van de gelovigen.
5.
 - a. Het meisje zong: "Tolle lege."
 - b. Neem en lees.
 - c. Romeinen 13 : 13 en 14.

WEET JE HET NOG? +10

1. Zijn vader heette Patricius en zijn moeder Monica.
2. Thagaste, Carthago, Rome, Milaan, Hippo
3. Een kind van zulke gebeden kan niet verloren gaan.

4. Hoeveel jaar is dat geleden? Dat is (uitgaand van 2009) 1655 jaar geleden.
5.
 - a. In het jaar 430.
 - b. In Hippo
 - c. In Afrika.
 - d. Hij was toen 76 jaar oud.
6. Iemand die veel heeft betekend en veel heeft gedaan voor de leer in de kerk. Hij is een leraar van de gelovigen.
7.
 - a. De woorden "Tolle lege."
 - b. Neem en lees.
 - c. Romeinen 13 : 13 en 14.
8. Een ouderling

Om over te praten -10

1.
 - a. Ja, God hoort altijd ons bidden, maar hij verhoort ons niet altijd of niet direct. Soms is de verhoring er wel, maar zien wij het (nog) niet. De Heere weet wat het beste voor ons is.
 - b. Dat God naar ons wil luisteren en ons wil geven waar wij om gevraagd hebben.
 - c. Dat ze volhardt in haar gebed. Dat wil zeggen dat ze bleef bidden. Al leek het erop dat God haar niet hoorde. Ze bleef volhouden. En God verhoorde haar gebed.
 - d. Omdat zij voor Augustinus zo ontzettend veel heeft gebeden of God hem een kind van Hem wilde maken. Ze was een biddende moeder. Ze zocht het behoud van haar zoon. Ze klopte door haar gebeden op de hemelpoort of God haar zoon behouden wilde.
 - e. Dat ook wij moeten volhouden in het bidden. Dus niet denken dat God ons niet hoort, maar blijven bidden.
2.
 - a. Hij roept ons door Zijn Woord, de Bijbel om in Hem te geloven. Hij klopt daarmee op de deur van ons hart en zegt: "Bekeer je, bekeer je, want waarom zou je sterven?" God heeft ons behoud op het oog.
 - b. We moeten er veel in lezen, net als Augustinus en vragen of de Heere het wil zegenen.
 - c. Ja, veel in de Bijbel is best moeilijk voor ons. Je moet tot de Heere bidden of Hij je ogen ervoor wilt openen. Dan zul je het gaan begrijpen. Eén woord uit Zijn Woord kan al genoeg zijn om je je zonden te laten voelen en je te laten zien dat je God kwijt bent. Ook laat de Bijbel zien wie de Heere Jezus voor je kan zijn.

Om over te praten +10

1.
 - a. God wil ons beproeven of wij wel volhouden in het gebed. God heeft er dus een bedoeling mee, dat hij ons wel hoort, maar niet gelijk verhoort.

- b. Dat je moet blijven bidden, ook al lijkt het wel dat God je gebeden niet hoort. Je moet volhouden. God wil dat we blijven bidden. Maar we moeten ook niet vergeten God te danken. Ook dat wil God.
2.
 - a. Veel te laat heb ik U lief gekregen.
 - b. Dan bid je tot God of Hij je het verkeerde vergeven wil. Ook moet je de andere mensen die je verdriet of pijn hebt gedaan om vergeving vragen.
 - c. Omdat God iedere dag nog voor ons zorgt. Hij geeft ons gezondheid, voedsel en nog veel meer. Zonder de zorg van God zouden wij niet eens in leven kunnen blijven.
 - d. Uit de woorden: "U heeft geroepen" en "U hebt mijn blindheid verjaagd" en "U hebt mijn hart geraakt".
3.
 - a. Door ons Zijn Woord, de Bijbel te geven en de prediking of de vertellingen hieruit.
 - b. God heeft ons behoud op het oog.
4.
 - a. Een kindje dat net geboren is, heeft nog geen (bewuste) zonde gedaan, maar het is wel in zonde geboren. Dat komt omdat het de zonde van de ouders erft. Dat noem je de erfzonde.
 - b. "...dat wij met onze kinderen in zonden ontvangen en geboren en daarom kinderen des toorns zijn..."

Puzzel -10

Op het vel rechts boven: Monica

Op het vel links onder: Augustinus

Puzzel +10

Vul de goede woorden in en lees van boven naar beneden in de grijze hokjes de oplossing.

1.	Augustinus zocht... voor zijn ziel. rust	t
2.	In Milaan hoort Augustinus... preken. Ambrosius	o
3.	Na Rome gaat Augustinus naar... Milaan	l
4.	Augustinus bestreed de leer van de Pelagianen met de... Bijbel	l
5.	Die leerde dat de mens zelf kan... tussen het dienen van de Heere of het dienen van de duivel... kiezen	e
6.	Een ander woord voor presbyter is... ouderling	l
7.	Augustinus is één van de belangrijkste... kerkvaders	e
8.	Zondaren kunnen alleen uit... zalig worden. genade	g
9.	Augustinus leerde dat alle mensen in... geboren worden. zonden	e

Oplossing: tolle lege

Gereformeerde Gemeenten